

ACADEMIC SPECTRUM

3-Son (2026-yil, Mart)

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

BUXORO - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

№3-Son (2026-yil, Mart)

**Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy
komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi
№1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan**

BOSH MUHARRIR:

Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li

Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A‘ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor
Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va
texnologiya ta‘limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta‘lim
instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Eko Sri Margianti - Gunadarma universtiteti rektori, iqtisodiyot fanlari doktori,
professor (Indoneziya).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
(O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy
ta‘limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O‘quv-uslubiy faoliyatni
takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini mudiri).

Rustamov Shavkat Shuhrat o‘g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), (Buxoro
davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), (Buxoro
davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Ismatova Dilafroz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa
doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar
kafedrasini dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Mas‘ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahan Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti
Psixologiya kafedrasini o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li

Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Kuleshov Valery Vladimirovich — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Andrienko Elena Vasilyevna — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Romm Tatyana Aleksandrovna — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Eko Sri Margianti — Rector of Gunadarma University, Doctor of Economic Sciences, Professor (Indonesia).

Zarirov Lochin Rustamovich — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improving Educational and Methodological Activities).

Nazarov Akmal Mardonovich — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor, Head of the Department of Psychology, Bukhara State University.

Rustamov Shavkat Shuhrat o‘g‘li — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor, Department of Psychology, Bukhara State University.

Ganjiyev Feruz Furqatovich — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor, Department of Psychology, Bukhara State University

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor, Department of Psychology, Bukhara State University.

Mukhlisov Sodiqjon Saidjonovich — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Information Systems and Digital Technologies, Bukhara State University.

Tilavov Mukhtor Hasan o‘g‘li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor, Department of Psychology, Bukhara State University.

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли
доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андриенко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационного и технологического образования, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарного и социального образования, г. Новосибирск, Россия).

Еко Sri Margianti — ректор Университета Гунадарма, доктор экономических наук, профессор (Индонезия).

Зариров Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления по совершенствованию учебно-методической деятельности).

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор, заведующий кафедрой «Психология» Бухарского государственного университета.

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

Ганджиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент кафедры психологии Бухарского государственного университета

Исматова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии по психологии (PhD), доцент кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии по педагогическим наукам (PhD), доцент кафедры «Информационные системы и цифровые технологии» Бухарского государственного университета.

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

Talabalar uchun Dual ta’lim mustaqillikka erishish va kattalar hayotiga og’riqsiz moslashish uchun ajoyib imkoniyatdir.

Ikki tomonlama ta’lim tizimi korxonalar, talabalar, shuningdek, davlat manfaatlariga muvofiqligini kafolatlaydi. Korxonalar uchun dual ta’lim o’zlari uchun barcha talablarga to’liq javob beradigan yuqori malakali kadrlarni tayyorlash uchun yaxshi imkoniyatdir, shu bilan birga mutaxassislarni izlash, ularni qayta tayyorlash va moslashtirish uchun vaqt va xarajatlarni kamaytiradi. Bundan tashqari, korxonalar ta’lim va kasbiy tashkilotning eng yaxshi bitiruvchilarini tanlash imkoniyatiga ega, chunki o’qish davomida talabalar to’liq qodir bo’lgan narsalarini namoyish etadilar. O’z navbatida, xodimlarni tanlashga bunday yondashuv ularni to’liq fidoyilik bilan o’rganishga undaydi. Talabalar uchun dual ta’lim kelajakka barqarorlik va ishonchni qozonish uchun ajoyib imkoniyatdir. Ushbu tizim keraksiz qiyinchiliklarsiz professional va mehnat faoliyatiga muammosiz va teng ravishda qo’shilish imkonini beradi. Dual ta’lim nafaqat ma’lum kasbiy majburiyatlarni bajarishni o’rganishga yordam beradi, balki ishchi jamoada muvaffaqiyatli moslashishga imkon beradi, kerakli vakolat va javobgarlikni shakllantiradi. Hech bir kasb-hunar ta’limi muassasasi ishlab chiqarishni ichki tomondan dual ta’lim kabi tushunishni ta’minlay olmaydi, bu esa uni muvaffaqiyatli martaba uchun boshlang’ich nuqtaga aylantiradi. Davlat uchun dual ta’lim – birinchidan, malaka kadrlarini yuqori samarali tayyorlash va ularni to’siqsiz ishga joylashtirish, ikkinchidan, iqtisodiy nuqtai nazardan, bu ta’lim o’zini o’zi moliyalashtiradi. Yuqoridagilarga asoslanib,

Dual ta’lim tizimi bo’yicha quyidalarni ta’kidlash kerak:

1. Mutaxassislarni amaliy o’qitish nafaqat o’quv tashkilotlarining ustaxonalari, laboratoriyalari va o’quv maydonchalarida, balki korxonalarda ham amalga oshiriladi.

2. Ta’lim dasturlarining mazmuni va tuzilishi ta’lim muassasasi va korxonalar o’rtasida kelishilgan bo’lib, bu barcha tomonlarning talablarini qondirishga imkon beradi.

3. Ta’lim muassasasi va korxonalar o’rtasida yaqin munosabatlar paydo bo’lishi va shakllanishi mumkin.

4. Ishga joylashishda mehnat jarayoniga tez moslashish mumkin.

5. Ta’lim muassasasidagi nazariy faoliyatning korxonada amaliy ishlarga doimiy ravishda o’zgarishi o’qitishning eng yaxshi motivatsiyasi bo’lib xizmat qiladi, shu bilan birga ishlab chiqarish jarayoni ko’p jihatdan zarar ko’rmaydi.

6. Kasbni aniqroq tushunishni, shuningdek standartlashtirilgan tayyorgarlik darajasini kafolatlaydi.

Dual ta’lim dasturlari asosida quyidagilarni amalga oshirish mumkin. Jumladan:

- yuqori malakali ishchi va texnik kadrlarni tayyorlash samaradorligini oshirish uchun qo’shimcha imkoniyatlar ochadi;

- kasb-hunar ta’limi diversifikatsiyasini ta’minlash, ya’ni. taklif etilayotgan professional dasturlarning xilma-xilligini oshirishga imkon beradi;

- talabalarning har tomonlama kasbiy rivojlanishiga hissa qo’shish;

- turli tizimlarning (fan va ta’lim, fan va ishlab chiqarish va boshqalar) o’zaro bog’liqligini, o’zaro bog’liqligini va o’zaro ta’sirini ta’minlaydi, bu esa kasbiy ta’limda sifat o’zgarishiga olib keladi.

Ta’lim jarayoniga dual ta’lim tizimini joriy etish amaliyoti an’anaviy ta’lim modeliga nisbatan quyidagi afzalliklarni isbotladi

1. Dual ta’lim an’anaviy o’qitish vositalari va usullarining asosiy kamchiliklarini bartaraf etishga qaratilgan.

2. Dual tizim ta’limning nazariy va amaliy qismi o’rtasidagi farqni bekor qiladi.

3. Talabalarni korxonaning korporativ etikasi, ta’lim bosqichida uning xususiyatlari bilan tanishtirish.

4. Talabalarning nazariy bilimlarga ega bo’lishlari va amaliy ish tajribasiga ega bo’lishlari uchun yuqori motivatsiya.

5. Mutaxassislarni tayyorlashning dual tizimi bilan ta’lim muassasalari korxonalarining kelajakdagi ishchilarga qo’yiladigan barcha talablarini hisobga oladi.

6. Korxonalar rahbarlarining o‘z xodimlarini yuqori sifatli nazariy va amaliy o‘qitishga qiziqishi. Dual ta’lim tizimining ijobiy tomonlarini sanab, uning kamchiliklarini ham ko‘rib chiqishimiz mumkin:

1. Motivatsiya bilan bir qatorda, korxonada ta’lim darajasi yomonlashishi mumkin.
2. Ta’lim tashkilotlarining o‘quv dasturlari har doim ham korxonada bajariladigan ishlarning mavsumiy ketma-ketligini qo‘llab-quvvatlamaydi.
3. Ta’lim tashkiloti ba’zan kompaniyaga talab qilinadigan o‘quv materialini o‘z vaqtida taqdim etishga vaqt topolmaydi.
4. Bo‘sh ish o‘rinlari yo‘qligi sababli korxonalar yangi mutaxassislarini qabul qilishga tayyor emasligi.
5. Moliyaviy resurslarning etishmasligi tufayli korxonalar o‘zlari ishlab chiqaradigan mahsulot narxini oshirish orqali ta’lim uchun mablag‘ topishga majbur bo‘lmoqdalar.

T.Dmitriyenko va P.Obratsov ushbu yondashuv doirasida barcha fanlarni qamrab oladigan va talabalarni tayyorlashning butun jarayoni orqali o‘tadigan kontekstli kasbiy tarkibga asoslangan amaliyotga yo‘naltirilgan o‘qitish texnologiyalarini qo‘llashni taklif qilmoqdalar.

F.G.Yalalov faoliyat-kompetentsiya paradigmasida talabalarda bilim, ko‘nikma va malakalarga qo‘shimcha ravishda kasbiy faoliyat tajribasini shakllantirishni taklif qiladi. Bu oddiy o‘quv mashg‘ulotlari bilan bir qatorda talabani kasbiy mehnat vazifalarini bajarishga jalb qilish bilan bevosita bog‘liq bo‘lgan dual ta’lim konsepsiyasini amalga oshirish hisoblanadi. Haqiqiy ish muhitiga botgan talaba turli xil kasbiy muammolarni hal qilishda faolroq ishtirok etadi va shu bilan amaliy tajribaga ega bo‘ladi.

Amaliyotga yo‘naltirilgan ta’limni tashkil qilishda bir nechta usullarni aniqlash mumkin:

- amaliyot blokini kuchaytirish (har xil turdagi amaliyotlarga, shu jumladan o‘quv, ishlab chiqarish, ilmiy-tadqiqot va aspiranturaga ajratilgan o‘quv vaqtini ko‘paytirish);
- universitetda o‘quv jarayonini amalga mutaxassislarini jalb qilish: tegishli fan sohalarida o‘qituvchi-murabbiylar, innovatsion o‘qituvchilar;
- Dual ta’lim tizimini ishlab chiqish va joriy etish (talabalarining maqsadli qabul qilinishi va ta’lim tashkilotlarining qiziqishi asosida);
- talabalarining nazariy tayyorgarligi jarayonida kasbiy muammolarni hal qilishni o‘z ichiga oladigan, tanlangan kasbning xabardorligi va ahamiyatini, pedagogik faoliyatga tayyorligini oshiradigan innovatsion o‘qitish texnologiyalaridan foydalanish;
- talabalar ilmiy jamiyatlari, biznes-inkubatorlar, ilmiy-ishlab chiqarish birlashmalari va boshqalar doirasida ilmiy-amaliy muammolarni hal etish bo‘yicha innovatsion ish shakllariga talabalarni kiritish.

Dual ta’lim tizimi talabaning o‘qishi va uning ishlab chiqarishda kasbiy shakllanishi o‘rtasidagi yaqin aloqani nazarda tutadi. Kerakli miqdordagi mutaxassislar uchun jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy so‘rovi tekislanadi, ularni tayyorlashning eng aniq miqdoriy va sifat ko‘rsatkichlari aniqlanadi. Pedagogik kasbga e’tibor va uning obro‘si ortib bormoqda, bu talabalarining bilim faoliyatini, ularning mustaqilligi va mas’uliyatini oshirishga bo‘lgan motivatsiyasini oshirishga xizmat qiladi.

Dual ta’lim tizimining mohiyatini, uning afzalliklari va kamchiliklarini ko‘rib chiqib, xulosa qilishimiz mumkin. Mavjud kamchiliklarga qaramay, oliy ta’lim va o‘rta kasb-hunar ta’limi o‘quv tashkilotlarining malakali, yuqori malakali, mehnat birjasida talab qilinadigan bitiruvchilarini o‘qitishning dual tizimi mutaxassislarini tayyorlashning an’anaviy tizimiga nisbatan aniq ustunlikka ega. Ta’limning ushbu modeli oliy ta’lim muassasalarida juda jozibali, ammo jamiyatda Dual ta’limning ijtimoiy - iqtisodiy holatini, ta’limdagi xalqaro integratsiya jarayonlarining rivojlanishini, jamiyatdagi mavjud me’yoriy hujjatlar va mentalitetni to‘g‘ri hisobga olgan holda to‘g‘ri foyda olish kerak. tajribasini o‘zlashtirishni o‘z ichiga oladi. Talabalarining kasbiy shakllanishi muammosini hal qilishning uslubiy asosi bo‘lajak o‘qituvchilar ularni tayyorlash jarayonida amaliyotga yo‘naltirilgan yondashuvga murojaat qilishdir. Ushbu yondashuvni amalga oshirish yo‘llari amaliyotga yo‘naltirilgan o‘qitish texnologiyalarini joriy etish va Dual ta’lim tizimini joriy etishni anglatishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

- 1 Новиков А.М. Постиндустриальное образование. Публицистическая полемическая монография. М., 2008 136 с.
- 2 Смит А. «Исследование о природе и причинах богатства народов». – М.: Эксмо, 2007 Серия: Антология экономической мысли. 960 с.
- 3 Сидакова Л.В. Сущность и основные признаки дуальной модели обучения // Журнал «Образование и воспитание». № 2 (7). 2016

Ganjiyev Feruz Furqatovich

*Buxoro davlat universiteti psixologiya kafedrası professori,
Psixologiya fanlari doktori (DSc)*

AGRESSIV O'SMIRLARDA DESTRUKTIV AXBOROTLARNI YUZAGA KELISHINING IJTIMOIY-PSIXOLOGIK OMILLARI

Annotasiya. Mazkur maqola o'smirlarda axborot psixologik xavfsizligini ta'minlashning asosiy yo'nalishlari, axborot tuchunchasining mazmun mohiyati, voyaga etmagan yoshlar va axborotlar maydoni, globallashuv va ommaviy madaniyat, psixologik xavfsizligini ta'minlashga oid chora tadbirlar hamda ilmiy izlanishlari mazmuni kabilar ham keng miqyosda yoritilgan.

Tayanch tuchunchalar: Axborot, psixologik xavfsizlik, tahdidlar, globallashuv, ijtimoiy tarmoqlar, internet, ommaviy madaniyat, telekommunikasiya, ijtimoiy tarmoqlar, mafkuraviy tahdid, psixologik himoya.

Ганжиев Феруз Фуркатович

*Профессор кафедры психологии Бухарского государственного университета
Доктор психологических наук (DSc)*

СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ ДЕСТРУКТИВНОЙ ИНФОРМАЦИИ У АГРЕССИВНЫХ ПОДРОСТКОВ

Аннотация. В данной статье освещены основные направления информационно-психологической безопасности несовершеннолетних, сущность понятия информации, сфера несовершеннолетия и информации, глобализация и массовая культура, меры по обеспечению психологической безопасности и содержание научных исследований.

Ключевые слова и понятия: информация, психологическая безопасность, угрозы, глобализация, социальные сети, интернет, массовая культура, телекоммуникации, социальные сети, идеологическая угроза, психологическая защита.

Ganjiyev Feruz Furqatovich

*Professor of the Department of Psychology, Bukhara State University
Doctor of Psychological Sciences (DSc)*

SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS FOR THE OCCURRENCE OF DESTRUCTIVE INFORMATION IN AGGRESSIVE ADOLESCENTS

Annotation. This article covers the main directions of information psychological security of minors, the essence of the concept of information, the field of juvenile and information, globalization and popular culture, measures to ensure psychological security and the content of scientific research.

Keywords: Information, psychological security, threats, globalization, social networks, internet, mass culture, telecommunications, social networks, ideological threat, psychological protection.

Bugungi kunda o'smirlar ta'lim-tarbiyasi va kelajagiga e'tiborni kuchaytirish mamlakat taraqqiyoti, yurt kelajagi va xalq farovonligini ta'minlashga yuqori darajada xizmat qiladi. Agressivlik hissi namoyon bo'lishining diagnostikasi va korreksiyasini amalga oshirishning psixologik usullarini takomillashtirish hamda xalqaro baholash dasturlarini keng joriy etish dolzarb muammolardan biridir. Shu o'rinda so'nggi yillarda mamlakatimizda ma'nan yetuk, jismonan sog'lom yosh avlodni tarbiyalab voyaga yetkazish, ularning huquq va manfaatlarini ta'minlash, izlanish va iste'dodini qo'llab-quvvatlash davlatimiz siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. So'nggi yillarda ta'lim muassasalarida ham Yangi O'zbekiston bunyodkorlari bo'lgan yoshlarning chuqur bilim olishi va iste'dodini keng namoyon etishi uchun barcha sharoit yaratildi. O'smirlik davri taqlidchanligi, muqim nuqtai nazarning shakllanmaganligi, hissiyotlilik, mardligi,

tantiligi bilan farqlanadi. Shuning uchun tashqi ta'sirlarga beriluvchan o'smir o'g'il-qizlarga alohida e'tibor berish zarur.

Mamlakatimizda axborot telekommunikatsion vositalar bilan ta'minlash, sohada zamonaviy axborot texnologiyalaridan keng foydalanish, ochiq axborot tizimlarini tubdan takomillashtirish, jamiyat hayotini boshqarishda bunyodkor axborot mahsulotlarini tayyorlash sifati va darajasini muntazam oshirib borishning huquqiy-me'yoriy asoslari yaratildi va moddiy-texnik bazasi kengaytirildi. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasida “axborot xavfsizligini ta'minlash va axborotni himoya qilish tizimini takomillashtirish, axborot sohasidagi tahdidlarga o'z vaqtida va munosib qarshilik ko'rsatish tizimini joriy etish” ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilandi. Natijada voyaga etmaganlarni axborot-psixologik xavfsizligini ta'minlashda zarur bo'ladigan shaxs xususiyatlarini qaror toptirish jarayonining sifat bosqichi rivojlangan xorijiy mamlakatlardagi ilg'or korreksion dasturlarni milliy qadriyatlarga uyg'unlashtirgan holda modifikasiyalash, bolalarni ularning sog'lig'iga zarar yetkazuvchi axborotdan himoya qilish bilan psixologik xizmatlarni tashkil qilishni optimallashtirish sharoitlari rivojlanadi.

Ma'lumki, axborot xavfsizligi fenomeni keng qamrovli tuchuncha bo'lib, uning mazmunini tahlil etish psixologiya, falsafa, sosiologiya, siyosatshunoslik kabi fanlardagi o'zaro aloqadorlik tamoyiliga asoslaniladi. Tarixan har qanday davlatning shakllanishi va jamiyatda, siyosiy, ijtimoiy iqtisodiy manfaatlar va ularning mafkuraviy jabhada ifodalanishi bilan vujudga keladi. Zotan, ayni vaqtdan barqarorlik, rivojlanish bilan birga, muayyan xarakterdagi axborot-psixologik xavf-xatar, ma'naviy tahdidlar ham paydo bo'ladi. Ularga asoslangan holda, milliy xavfsizlik konsepsiyasini ishlab hiqish hamda amalga oshirish axborot xavfsizligini ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi.

Axborot xavfsizligi - aslida jamiyatning ob'ektiv, xolis, haqqoniy axborot manbaiga ega bo'lishi uchun yaratilayotgan shart-sharoitlarni nazarda tutadi. Albatta, bunga mustaqil axborot vositalari orqali aholiga etib keladiga nma'lumotlar oqimi ham kiradi. Bu vositalar aynan mustaqil bo'lganliklari uchun ham birinchi navbatda moliyaviy, qolaversa, siyosiy va boshqa tomonlardan hech bir siyosiy kuch, alohida davlat yoki ijtimoiy qatlamning manfaatlariga xizmat qilmasliklari kerak. Chunki mustaqil OAVaslida odamlarda sodir bo'layotgan turfa xil jarayonlarga nisbatan xolis fikrning shakllanishiga imkon berishi lozim. Lekin amaliyotda ming afsuski, har doim ham shunday bo'lavermaydi va jamiyat o'z a'zolarini, ayniqsa yosh avlodni turli axborot xurujlaridan himoya qilishga majbur bo'ladi.

Axborot termini bugungi kunda global ahamiyat kasb etmoqda. Chunki u tafakkurimizga turli yo'nalishlarda ta'sir o'tkazuvchi, hayot va undagi minglab taqdirlarni u yoki bu tomonga burib yuboruvchi, goh salbiy, goh ijobiy mohiyat kasb etuvchi qudratli qurolga aylandi. Hozirgi vaqtda axborotlarni hosil qilish, qayta ishlash, saqlash, ko'paytirish va tarqatish alohida ilmiy soha - informatikani tashkil etadi. Umuman olganda, axborot - moddiy dunyoning organizmda yoki organizmlar jamoasida aks etgan hamda ular tomonidan atrof-muhit o'zgarishlariga moslashish uchun foydalaniladigan moddiy dunyo ob'ektlarining aksidir.

Axborot tafakkurning mahsuli hisoblanib, aqliy faoliyat asosida mujassamlashadi. Fanda, turli sohaga talluqli bo'lganligi jihatidan axborot (masalan, maishiy, ilmiy va boshq.) sohaviy xossalarga ajratiladi. Axborot o'z maqsadiga ega bo'lib, inson faoliyatida uning tutgan o'rnini belgilab olish uchun, axborotga oid ilmiy nazariyalarning g'oyalarini belgilashda lozim bo'ladi.

N.Vinerning ta'limoti bo'yicha, axborot tashqi dunyodan olingan va unga moslashish jarayonida mazmunning belgilanishi hisoblanadi. K.E. Shenones, axborot, bu kommunikasiya va aloqa jarayonida bartaraf etiladigan noaniqliklarni belgilash deb ta'kidlaydi. I.M.Yaglom, tanlovni ehtimolligini ta'minlovchi deya munosabat bildirgan. Ko'rinib turibdiki, axborot va uning xavfsizligini shaxs xususiyatlarini inobatga olgan holda ta'minlash fanda o'z tarixiga ega ekanligini namoyon etadi. Qachonlardir ilohiy ma'no kasb etgan so'z, uning qudrati bugungi kunga kelib, dunyo taqdirini hal qilishda eng asosiy rol o'ynaydigan kuchli vosita maqomiga ko'tarildi. Fan-texnika inqilobidan keyin kommunikatsion texnologiyalar hamda axborot infratuzilmalarining katta tezlikdagi taraqqiyoti, xususan, televideniya va internetning paydo bo'lishi hamda uning qisqa vaqt ichida ijtimoiy hayot tarziga chuqur kirib borishi axborotni eng qimmat tovarga aylantirdi.

MUNDARIJA:

T/R	Mualliflar	Maqola sarlavhasi	Bet
1	<i>AXMADOV NAZIRJON RAHMAT O'G'LI</i>	THE ROLE OF SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL FACTORS IN SHAPING POSITIVE BEHAVIOR AMONG ADOLESCENTS	6
2	<i>SHAROPOVA MADINA OBID QIZI</i>	RAQAMLI QARAMLIK (SMARTFON, IJTIMOYIY TARMOQLAR) STRESSI VA IMMUNITET PASAYISHI	10
3	<i>SHAROPOVA ZARNIGOR OBID QIZI</i>		14
4	<i>RAJABOV RASULBEK SOBIR O'G'LI</i>	O'ZBEK OILASIDA MEHR, HURMAT VA MAS'ULIYAT KABI PSIXOLOGIK OMILLAR IJTIMOYIY BARQARORLIKNING ASOSIY TARKIBIY QISMLARI	18
5	<i>MA'RUFJONOVA MARJONAXON ALISHER QIZI</i>	EDUCATIONAL SIGNIFICANCE OF NATIONAL RELIGIOUS VALUES IN TEACHING ENGLISH TO DIFFERENT AGE GROUPS	21
6	<i>BAHRONOVA IRODA OTABEK QIZI</i>	BOLALAR NUTQINING SHAKLLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI IJTIMOYIY OMILLAR	24
7	<i>YOQUBOVA MAFTUNA SHOYIM QIZI</i>	BO'LAJAK TARBIYA FANI O'QITUVCHILARIDA DEONTOLOGIK KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	27
8	<i>RO'ZIQULOVA UMIDA AKBAR QIZI, TUROBOVA ZIYODA SHUHRAT QIZI</i>	MAKTABGACHA TALIM TASHKILOTI TARBIYACHILARI HAMDA OTA-ONALAR MUNOSABATI ORASIDAGI NIZO VA YECHIMLAR	31
9	<i>JUMAYEV NODIR ZAYNITDINOVICH</i>	O'SMIRLARDA INTELLEKTUAL QOBILIYATLARNI TAKOMILLASHTIRISHNING PEDAGOGIK PSIXOLOGIK JIHATLARI	51
10	<i>HAMROYEV TEMURBEK JAMSHID O'G'LI</i>	CHET ELGA MEHNAT MIGRATSIYASI KETGAN OTA-ONALARNING FARZANDLARIDA IJTIMOYIY MOSLASHUV JARAYONINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.	61
11	<i>JALILOV JAVOHIR JAMSHID O'G'LI</i>	O'QUVCHILARDA KASB MOTIVATSIIYASINING SHAKLLANISHINING PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK OMILLARI	66

T/R	Mualliflar	Maqola sarlavhasi	Bet
12	<i>SHAROPOV SUXROB SHODI O'G'LI</i>	O'SMIRLIK DAVRIDA REFLEKSIV TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHNING METAKOGNITIV MEXANIZMLARI	69
13	<i>YOQUBOV SODIQJON LATIF O'G'LI</i>	QARLUQ TIL BIRLIKLARI LEKSIKASINING LUG'AT FONDI VA LUG'AT TARKIBI	73
14	<i>OLIMOV LAZIZ YARASHOVICH</i>	SUD-PSIXOLOG EKSPERTI KASBIY KOMPETENTLIGINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOSLIGI	77
15	<i>RAJABOV ELSHOD ERKINOVICH</i>	‘ILTIFOT’ NUTQIY AKTINING BADIY MATNDA VOQELANISHINING FREYM MODEL T AHLILI	83
16	<i>NAZAROV ‘KMAL MARDONOVICH</i>	YOSHLAR PSIXOLOGIYASI VA MA‘NAVIY TARBIYA: INNOVATSION JAMIYATNI RIVOJLANTIRISHDA MA‘NAVIY QOBILIYATNI OSHIRISH YO‘LLARI	88
17	<i>RUST‘M‘V SH‘VK‘T SHUHR‘T ‘G‘LI</i>	TRANSFORMATSIYA JARAYONIDAGI TA‘LIM TIZIMIDA TALABALARNING ILMIY VA IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK ASOSLARI	94
18	<i>DEHQONBOYEV SHOHJAHON OYBEK O'G'LI</i>	SUD PSIXOLOGIK EKSPERTIZASIDA STRESS HOLATLARINI ANIQLASH VA TAHLIL QILISH	101
19	<i>AXMEDOVA ZARINA RAHMAT QIZI</i>	LOYIHAVIY YONDASHUV ORQALI KELAJAK O‘QITUVCHILARNI FASILITATORLIK FAOLIYATIGA TAYYORLASH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	108
20	<i>AXMEDOVA ZARRINA JAMILOVNA</i>	TALABALARNING DUAL TA‘LIM TIZIMIGA MOSLASHUVINING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	117
21	<i>GANJIYEV FERUZ FURQATOVICH</i>	AGRESSIV O'SMIRLARDA DESTRUKTIV AXBOROTLARNI YUZAGA KELISHINING IJTIMOY-PSIXOLOGIK OMILLARI	122
22	<i>HAMROYEV JASUR UMEDOVICH</i>	THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE STUDY OF SOCIO-PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF MODERN YOUTH	126
23	<i>SHAROPOV SUXROB SHODI O'G'LI</i>	O'SMIR VA TALABA YOSHLARIDA ICHKI MOTIVATSIYA VA REFLEKSIV TAFAKKUR O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	130

T/R	Mualliflar	Maqola sarlavhasi	Bet
24	<i>HAFIZOV DIYORBEK ZARIF O'G'LI</i>	BOLALAR VA AYOLLARGA NISBATAN ZO'RAVONLIK, PEDOFILIYA VA ERTA NIKOH: O'ZBEKISTON TAJRIBASI VA HUQUQIY MEXANIZMLAR	136
25	<i>ASHRAPOV NODIRBEK NAMOZ O'G'LI</i>	SPECIFIC PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF SOCIAL INTELLIGENCE IN THE DEVELOPMENT OF THE COGNITIVE SYSTEM OF ADOLESCENTS	140
26	<i>MURODOVA MADINA ATAJON QIZI</i>	IJTIMOYIY TARMOQLARDAN FOYDALANISH, UYQU SIFATI VA TALABA QIZLAR PSIXOLOGIK HOLATI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	143
27	<i>ABDUVORISOVA MAFTUNAXON ABDUVOXID QIZI</i>	MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA EMOTSIONAL INTELLEKTNI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK ASOSLARI	147

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrda №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: <https://aspec.uz>
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

“ACADEMIC SPECTRIUM” ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro, 2026 № - 3-Son (2026-yil, Mart)